

Juryrapport

Dicht op vrijheid

De jury van de dichtwedstrijd 'Dicht op vrijheid' wordt gevormd door

- Casper de Jong, stadsdichter van Hasselt
- Jan Kristen, neerlandicus
- Geke Mateboer, communicatiespecialist

Zwartewaterland, oktober 2020

Dichters tot en met 12 jaar

Aan de wedstrijd voor dichters tot en met 12 jaar hebben negen klassen van zeven basisscholen meegedaan. Ook waren er nog enkele losse inzendingen. Maarten van Veen heeft op de scholen workshops gegeven. Hierin werd verteld over de oorlog en wat het toen betekende om niet vrij te zijn. En hoe blij de mensen waren toen de oorlog voorbij was en iedereen weer vrij was. Maar ook hoe je zelf kan voelen en weten wat vrijheid is. Want wanneer ben je echt vrij? Ook werden de lessen gebruikt om te ontdekken wat gedichten zijn, wat rijm is, hoe je allerlei woorden en ideeën in je hoofd kunt gebruiken om met taal iets nieuws te maken. Als je woorden met elkaar laat spelen dan krijg je een gedicht.

Er werden uit alle inzendingen acht gedichten genomineerd om voor de drie hoofdprijzen in aanmerking te komen.

Het is de jury opgevallen dat het kinderen vaak beter dan volwassenen lukt om op een vrije manier te schrijven. Misschien zijn kinderen wel geboren dichters en verlies je je fantasie en speelsheid als je ouder wordt (en zogenaamd verstandig).

De jury heeft bij de inzendingen heel bijzondere regels aangetroffen die goed beschrijven wat vrijheid betekende toen er 75 jaar geleden een einde kwam aan de Tweede Wereldoorlog. 'Geen geschiet. Geen mensen die rennen voor hun leven. Vlaggen die vrolijk wapperen in de wind.' Maar ook regels die heel mooi beschrijven wat vrijheid nu betekent. 'Je hoeft niet in kampen. Je wordt niet meegenomen door soldaten.' Iemand schreef dat je je soms juist vrij kan voelen in de natuur, zonder mensen om je heen: 'Verstop me voor mensen!' Of hoe we door corona hebben geleerd hoe het is om niet overal heen te kunnen gaan. Maar het kan ook om heel gewone, dagelijkse dingen gaan waardoor je je vrij voelt: 'Ik ga naar mijn gamecontroller op zoek. Ik game en ik denk: ik ben vrij.'

Uit deze lange lijst van gedichten heeft de jury met de nodige moeite drie prijswinnaars uitgekozen, maar we willen alle kinderen die meegedaan hebben een groot compliment maken voor het gedicht dat ze gemaakt hebben. We hopen dat jullie het leuk vonden om te doen en dat je door te schrijven, te fantaseren en woorden uit te proberen je vrij en vrolijk hebt gevoeld.

En dan nu naar de prijswinnaars:

De derde prijs gaat naar de maker van een gedicht dat heel knap laat zien wat vrijheid vandaag de dag betekent en hoe we in deze moeilijke coronatijd niet helemaal vrij kunnen zijn. De dichter leeft zich goed in in de gevoelens van andere mensen, opa's en oma's, mensen in het ziekenhuis. De derde prijs gaat naar 'Stom virus' van **Naomi Smit**.

De tweede prijs is voor een gedicht dat je echt laat voelen wat het betekent als je niet vrij gelaten wordt door andere mensen. Wat begint met iets kleins als 'dat boek mag je niet lezen' kan eindigen met iets heel ergs: 'dat je burens worden weggehaald'. De tweede prijs gaat naar 'Vrijheid' van **Djowa Grolleman**.

Voordat we toekomen aan de eerste prijs wil de jury graag een extra prijs uitreiken, de originaliteitsprijs. Tijdens het lezen van alle ingezonden gedichten van alle jonge dichters kwamen we één wel heel bijzonder en raadselachtig gedicht tegen. De dichter heeft met veel fantasie een echt vrij gedicht geschreven dat met weinig woorden heel veel vragen oproept en verwondert. De originaliteitsprijs gaat naar **Xanna** met 'Geloof je gedachte'.

Dan komen we bij de winnaar van de poëziewedstrijd voor dichters tm 12 jaar. Het prijswinnende gedicht is een gedicht over vrijheid in een hele vrije en speelse vorm. Het gedicht is kort maar ieder woord is raak. Als je het hardop leest dan danst het woord 'vrij' door het gedicht en voel je je als lezer vrolijk en vrij. De eerste prijs gaat naar het gedicht 'Vrij' van **Evi Douma**.

Volwassen dichters

Bij de inzendingen van de volwassenen kunnen we best stellen dat het aantal inzendingen (kwantiteit) teleurstellend was en dat de jury nu ook niet direct van de stoel viel van de kwaliteit.

Dat klinkt natuurlijk niet meteen hoopgevend en we hebben uiteraard nagedacht over de oorzaken. Ten eerste gingen we bij onszelf te rade; voor ons als jury lag de herinnering aan 'Dicht op Hasselt' toch nog wel vers in het geheugen. Het enorme aantal inzendingen toen, de inspiratie door 750 jaar Hasselt in 2002, de kunstroute die daarop volgde, dat was toch wel een feestelijke happening. Zoveel betrokkenheid en creativiteit... honderden inzendingen. Dus we gingen er wel een beetje 'gekleurd' in.

Natuurlijk hadden we *nu* ook op zoiets gehoopt, maar dat waren andere tijden en het moet ook weer niet zoiets zijn als '*opa vertelt*' en vroeger was alles beter (want de jury is nog steeds dezelfde en inmiddels ook achttien jaar ouder).

Voorjaar 2020 ziet de wereld er totaal anders uit. Kort na het uitschrijven van de wedstrijd komt covid-19 het land binnenzeilen. En dan hebben de mensen - zeker in Zwartewaterland, dat flink door het virus getroffen wordt - wel iets anders aan hun hoofd dan gedichten schrijven?

Hoe dan ook: 'Dicht op vrijheid' leverde zestien losse inzendingen op en een stuk of veertien inzendingen van de bewoners van De Schans, waar Maarten, de Reiziger, een workshop gaf. Daarbij kwamen de nodige herinneringen aan de oorlog bovendrijven. Hoe het was, het geluid van bommenwerpers. Het geluid van het neerstorten van een vliegtuig. Een vader, die naar Kamp Amersfoort verdween en nooit weer terugkwam. Hoe het was, als er uitgemergelde mensen uit Amsterdam voor je deur stonden. Om eten, om onderdak. Hoe het was, in de schuilkelder. Best indrukwekkend allemaal. Sommigen legden ook de relatie tussen het 'opgesloten zijn' van nu, de lockdown, en de onderduik van Anne Frank. Hoe het ten slotte was om bevrijd te worden. 'We konden ademen, niets hing boven ons.'

We kwamen op zes nominaties, en vervolgens voor de ingewikkelde taak om daaruit de drie winnende gedichten te kiezen.

3. Hendrik Jan Bökkers, zanger en frontman van de band Bökkers, zei het dit weekeinde nog: 'Streektaal is eigenlijk de rock & roll onder de talen.' En het is dan ook goed en vanzelfsprekend dat er bij de inzendingen een pareltje in moederstaal zat. Want hoe treffend laat vrijheid zich beschrijven in het Nedersaksisch: vrij ben je '*as oe gien kwoale kwelt, gien zorge plog en zeker oek gien oorlog.*' Het is **Janny Bakker** die dit schrijft.

2. Het tweede gedicht is een gedeeltelijk gekruist rijm, het doet klassiek aan en het is een hommage aan hen, die hun leven gaven voor onze vrijheid. We kennen ze niet, we buigen ons hoofd in twee minuten stilte en je voelt de kilte van elke moord op een onschuldig mens. Beseffen we eigenlijk wel hoe rijk we zijn? Dat is het gedicht van **Joke Terpstra**.

1. Over de winnaar hebben we wel een klein beetje gesteggeld. Het is mooi, hoe het onze vrijheid en diversiteit (geslacht, ras, geloof kleur) bezingt, en bijzonder hoe het overspringt van de heerser van het Derde Rijk naar een *religieus besef* van een Heerser van het Hemelrijk, aan wie de dank voor de vrijheid wordt opgedragen. Een diepe persoonlijke overtuiging. De eerste prijs gaat naar **Karst Beens** uit Hasselt.